

Yunanistan Adalarına Göç

Yunanistan, özellikle Ortadoğu ve Orta Asya ülkelerinden hedef ülke Almanya'ya akan göçün Avrupa'daki ilk "varış noktası" konumunda. 2012 yılında "bütçe açığı skandalı" sonrasında mali politikaları AB, Avrupa Merkez Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından oluşturulan *Troyka* tarafından belirlenen ülkede, Yunan vatandaşları genel olarak ekonomik kaygılar sebebiyle Avrupa'ya göç etmek isteyen göçmenler konusunda tepkili.

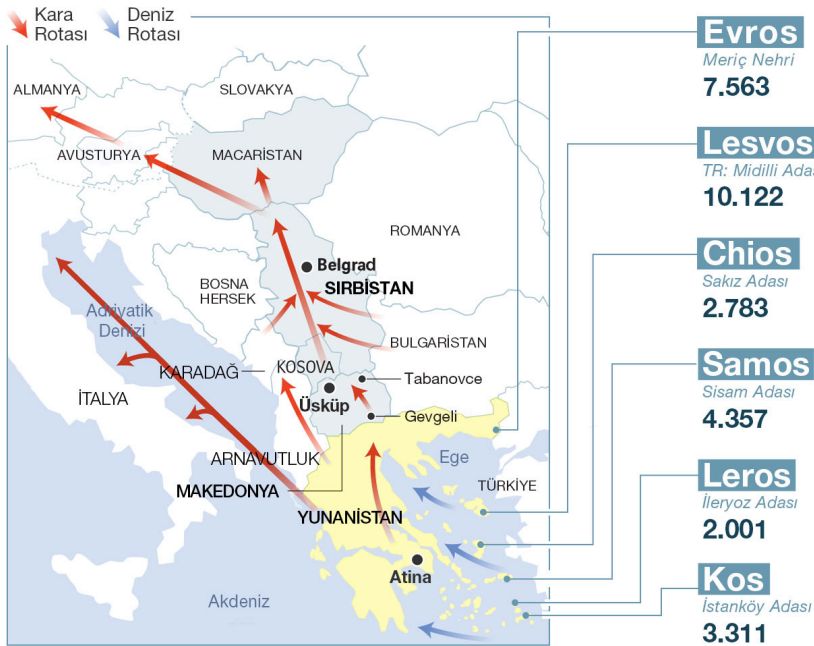
Yunan vatandaşlarının %82'si ülkelerinin ya daha az sayıda göçmen kabul etmesini ya da hiç göçmen almamasını talep ediyor.² Ülkede (15-24 yaş) genç işsizlik oranının %40'ın üzerinde³ olması, "göçmenlerin yerlilerin işlerini elinden aldığı argümanı"nın sürekli işlenmesine neden olmaktadır. Bunun yanında özellikle adalardaki göçmenler sebebiyle %20'lik⁴ payıyla ülkenin lokomotif konumunda olan turizm gelirlerinin düşmesinden duyulan endişe ve iç piyasadaki durgunluk da bu kaygıları besliyor.

Avrupa'da 2015 yılından itibaren yaşanan göç krizi, Yunanistan gündeminin en önemli fenomenleri arasında. Bunun en büyük nedeni

ise Suriye, Irak, Pakistan ve Afganistan'dan gelip Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaşmak isteyen göçmenlerin ilk durak olarak Yunan adalarını seçmesi. Kos, Simi, Meis, Midilli, Sakız gibi Yunan adalarının Türkiye'ye uzaklığı 2 ile 18 km arasında değişiyor. Göçmen simsarlarının sürekli olarak dillendirdiği üzere, Türkiye'nin Ege sahillerinden Yunan adalarının uzaklığı neredeyse "bir taş atma mesafesi"nde...

Göç rotasının Avrupa'nın doğusundaki kilit noktası olan Yunanistan'a sadece 2015 yılında deniz yoluyla geçiş yapan göçmen sayısı 850.000. Midilli, Sisam, Sakız ve Kos Adaları göçmenlerin Türkiye üzerinden Avrupa'ya doğu kanadından göç akışının ilk noktaları. Bir kısım göçmenin de Edirne-Yunanistan sınırı üzerinden Meriç Nehri'ni aşarak Yunanistan anakarasına giriş yapmaya çalıştığı bilinmektedir. Türkiye üzerinden Avrupa'ya dağılan göçmenlerin büyük kısmının Suriye, Irak, Afganistan ve Pakistan kökenli. Ayrıca özellikle 15 Temmuz 2016 tarihindeki darbe girişiminden sonra bazı Türk vatandaşlarının da bu gruba dâhil olduğu bildiriliyor. 2017 yılında 1.826, 2018 yılında 4.834 Türk vatandaşının Yunanistan'a iltica başvurusu yaptığı ifade edilmektedir.

AVRUPA'YA GÖÇ ROTASI VE YUNANİSTAN

HARİTA: STRAITSTİMES

UNHCR | Ağustos 2019

Yunan Adalarında Bulunan Kamplardaki Göçmen Sayısı

Türkiye rotasını kullanan düzensiz göçmenlerin bir kısmının Yunanistan üzerinden Makedonya-Sırbistan-Macaristan-Avusturya duraklarını takip ederek Batı Avrupa'ya ulaşmaya çalıştığı biliniyordu. Ancak AB ve Türkiye arasında imzalanan ve Mart 2016'da yürürlüğe giren Geri Kabul Anlaşması'nın göç akışının azalmasında önemli etkileri oldu. Anlaşma sonucunda Yunanistan'a ulaşan bir kısım göçmen, kısa vadeli olarak tutulmak üzere adalardaki

kamplara aktarıldı. Öte yandan ülkelerindeki ölüm tehdidi ve siyasi gerekçeler nedeniyle Yunanistan'a iltica etmek zorunda kalan bir kısım göçmenin yine Türkiye üzerinden deniz yoluyla Yunan adalarına ulaştığı belirtiliyor. 2018 yılında toplam 67.000 iltica başvurusu alan Yunanistan bu göçmenlerin büyük bir kısmını Yunan anakarası (Atina ve Selanik) ile Yunan adalarında bulunan yetersiz kamp alanlarında barındırıyor. Bu kamplardaki olumsuz koşullar Yunanistan-AB ilişkilerinde pürüzlere neden oluyor. Zira AB, Atina'yı 554 milyon avroluk göç fonunu etkin bir şekilde yönetememekle itham etmekte.

Göçmen Kamplarındaki Sağlıksız Koşullar

Lesvos Adası (Midilli) en çok göç alan Yunan adası. Bu adadaki kamplarda hâlihazırda yaklaşık 9.000 sığınmacının bulunduğu bildiriliyor. Yunanistan'a ikinci yoğun geçiş ise Meriç Nehri (Evros) üzerinden gerçekleşiyor. Ayrıca Samos (Sisam), Kos (İstanköy) ve Chios (Sakız) adalarında yaklaşık 10.000 göçmen, kapasitelerinin yaklaşık altı katından fazla sayıda insanı barındıran göçmen kamplarında kalmakta.

Yunan medyası yaklaşık 10 aydır kamplarda kalan göçmenlerin fiziksel ve ruhsal sağlığının giderek bozulduğunu, doktor sayısının çok az, tuvalet ve banyoların kullanılmaz koşullarda olduğunu altını çiziyor. Göçmenler, adalardaki yılanlar ve fareler konusunda endişeli olduklarını ifade ediyorlar.⁵ Adaların Yunan sakinlerinin ise -göçmen kamplarına yardım götürmekle beraber- göç akışının giderek artması ve göçten olumsuz etkilenen ada turizmi konusunda endişeli oldukları belirtiliyor.

Midilli Adası'ndaki kampı dünyanın en kötü göçmen kampı olarak nitelendiren BBC kaynakları, burada her 70 kişiye ancak bir tuvalet düştüğünü ve insanların yemek için üç saat beklemek zorunda kaldığını kaydetmekte. Adadaki Afgan kadın göçmenlerden biri niçin göç etmek zorunda kaldıklarını şu şekilde ifade ediyor:

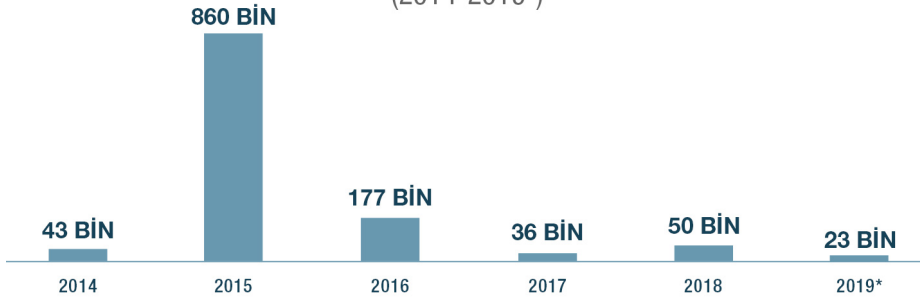
*"Afganistan'da iyi bir hayatımız vardı fakat Taliban çocuklarımızı tehdit etti. Özel okula giden kızlarımın kaçırılmasından korkuyordum. Bu ülkelerde (Avrupa'yı kastediyor) daha iyi koşullarda yaşayacağımızı düşündük. Adada Afganlarla Araplar neredeyse her gün kavga ediyor."*⁶

Türkiye'ye en yakın Yunan adalarından biri olan Kos Adası'na çıktığında çocuklarını kucağına almış bir şekilde ağlarken fotoğraf karesine takılan Suriyeli göçmen baba Laith Majid'in hikâyesi ise aslında birçok göçmenin yaşadıklarının özeti durumunda: Majid Suriye'deki savaş sebebiyle önce Türkiye'ye geliyor, ancak Türkiye'deki yaşam koşullarının ağırlaşması onun buradan da ayrılmasına sebep oluyor. Laith Yunanistan üzerinden bir TIR'ın içinde Berlin'e gitmeyi başaranlardan sadece birisi.⁷

Yunanistan göçmenler için bir hedef ülke değil, sadece bir dinlenme noktası konumunda. Yunanistan-Makedonya-Sırbistan-Macaristan üzerinden Batı Avrupa'ya ulaşmaya çalışan göçmenlerin Macaristan'ın katı önlemleri sonrasında rotalarını Bosna-Hersek-Slovenya-İtalya hattına çevirdiğini söylemek mümkün. Göçmenler söz konusu rotayı kimi zaman yürüyerek (kamplarda göçmenlere yeni ayakkabı verilmesi bu nedenle yasak) kimi zamansa buldukları küçük ulaşım araçları ile kat ediyor.

YUNANİSTAN'A ULAŞAN TOPLAM GÖÇMEN SAYISI (2014-2019*)

	Yunan Adaları'na Deniz Yoluyla	Edirne'den Evros'a Kara Yoluyla	Kayıbolan ya da Hayatını Kaybeden
2019*	17.180	6.237	-
2018	32.494	18.014	174
2017	29.718	6.592	59
2016	173.450	3.784	441
2015	856.723	4.907	799
2014	41.038	2.280	405

KAYNAK: UNHCR, OPERATIONAL PORTAL, MEDITERRANEAN SITUATION.

* İLK 6 AYLIK VERİDİR.

Yunan adalarına yüz binlerce göçmen akın ederken, örneğin 2017 yılında Yunanistan hükümeti göçmen başvurularının sadece 58.661'ini kabul etti ve bunların ancak 9.332'sine mülteci statüsü, 1.049'una ise ikincil koruma statüsü tanıdı. Yunanistan'daki göçmenlerin %62,9'unu erkeklerin, %37,1'ini ise kadınların oluşturması göçmenlerin aileleri ile birlikte göç ettiğini göstermesi açısından dikkate değer bir veri.

Sonuç

Göçmenler için transit bir ülke olan Yunanistan, aynı zamanda göç veren de bir ülke. Özellikle 2012 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrasında yaklaşık 400.000 Yunan vatandaşı AB ülkelerine göç etti.⁸ ABD, Almanya, Avustralya ve Kanada'da toplam 2 milyona yakın Yunan diasporası bulunuyor. Bu bağlamda hem göç alan hem de göç veren bir ülke olarak Yunanistan'ın göç olgusuna ve göçmen kavramına vakıf olduğunu söylemek mümkün.

11 milyon nüfuslu Yunanistan 2010'de başlayan ekonomik krizin sonuçları ve kısılan kamu harcamaları ile mücadele ettiğinden ayrıca anakara ve adalarındaki göç krizi ile başa çıkabilecek kapasiteye sahip değil. Öte yandan

AB her ne kadar Atina'yı 554 milyon avroluk göç fonunu etkin bir şekilde yönetememekle itham etse de Avrupa'da göç karşıtı sağcı iktidarların yükselişi ve üye ülkelerin uyguladığı katı göçmen kotası, Yunanistan ve İtalya gibi sınır ülkelerini biriken göçmen akışı ile karşı karşıya bırakıyor. Avrupa'ya giden göçmen sayısı 2016'dan günümüze kademeli olarak düşmesine rağmen göç meselesinin Avrupa'nın gündeminde kalmaya devam etmesinin temel nedeni; Avrupa'nın bütüncül bir yaklaşımla göç

nüfusunu absorbe edemeyerek bu yükü sınır ülkesi olan üyelere yüklemesi. Nitekim AB'nin aday ülkesi Türkiye ile müzakere sürecinin "Keep migrants in Turkey" (Göçmenleri sınırlarınızda tutun yeter) politikasına indirgenmesi de AB'nin söz konusu handikapının bir sonucu.

Öte yandan Türkiye'de 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen darbe girişiminin ardından Yunanistan'a göç ederek iltica başvurusunda bulunanların sayısının Mayıs 2019 itibarıyla 8.780 kişi olduğu bildiriliyor. Bu durum Türkiye-Yunanistan ilişkilerinde yeni bir ihtilaf zemini oluşturuyor. Türkiye, yasa dışı bir terör örgütü üyesi ya da destekçisi olduğunu öne sürdüğü söz konusu kişilerin Yunanistan'dan Türkiye'ye iadesini talep ediyor. Yunanistan ise meseleyi AB-Türkiye arasında imzalanan Geri Kabul Anlaşması çerçevesinde değerlendirerek; Yunan adalarından ve Meriç Nehri üzerinden Yunanistan'a geçen Türk vatandaşları hakkındaki yargı süreçlerine değinmeksizin, iltica hakkı olanların Yunanistan'da kalmaya devam edeceğini vurguluyor. Türkiye-Yunanistan ilişkilerinde yeni bir ihtilaf alanı olan "FETÖ'cülerin iadesi" meselesinin kısa vadede sıcaklığını koruyacağı anlaşılıyor. Söz konusu konjonktürde Türk vatandaşlarının

iltica taleplerini kabul etme eğilimi gösteren Yunanistan, Türkiye'ye karşı tezini genel olarak Türkiye'nin de taraf olduğu Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 4. Maddesi'ndeki geri gönderme yasağı ilkesiyle savunmakta. İlgili maddede "hiç kimsenin işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulacağı ya da ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemeyeceği" ifade ediliyor.⁹

Göç meselesinin kökeninde "istikrarsız coğrafyalar" yer alıyor. Ağır siyasi çalkantılar ve gündelik yaşamı sürdürmeye yetmeyen ekonomik koşullar; insanların daha müreffeh

koşulların bulunduğu coğrafyalara iltica etmesine neden oluyor. Özellikle Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde siyasi ve iktisadi elitlerin "hesap verilebilirlik" ilkesini göz ardı etmesi, yolsuzlukların (*corruption*) getirdiği ahlaki çöküntü ve insan hakları hukukunun etkin bir şekilde uygulanmaması, söz konusu topraklarda sürdürülebilir bir hayatın imkânlarının giderek daralmasına neden olmakta. Kısacası insanın yaşam hakkının öncelenmediği her coğrafya terk ediliyor.

İnsanın yaşam hakkının öncelenmediği her coğrafya terk ediliyor.

Sonnotlar

- ¹ Pew Anketi için bk. Pew Research Center, Views of Immigrants in Europe and the U.S., September 2015. https://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/09/24/what-americans-europeans-think-of-immigrants/ft_09-24-15_europeimmigrants/
- ² Philip Connor & Jens Manuel Pew Research Center, Many world wide oppose more migration - both into and out of their countries, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/12/10/many-worldwide-oppose-more-migration-both-into-and-out-of-their-countries/>
- ³ Pew Research Center, Unemployment rate in EU countries, 2000-2018: Greece, July 18, 2108. <https://www.pewresearch.org/global/chart/unemployment-rate-in-eu-countries-2000-2018-greece/>
- ⁴ World Travel & Tourism Council, "Greek tourism sector growing over three times faster than wider economy, says new WTTC research", 13/03/209, [https://www.wttc.org/about/media-centre/press-releases/press-releases/2019/greek-tourism-sector-growing-over-](https://www.wttc.org/about/media-centre/press-releases/press-releases/2019/greek-tourism-sector-growing-over-three-times-faster-than-wider-economy-says-new-wttc-research/)

three-times-faster-than-wider-economy-says-new-wttc-research/

- ⁵ Valérie Gauriat & Apostolos Staikos, Migrants and Greeks in Samos share anger and despair, Euronews, 26/07/2019. <https://www.euronews.com/2019/05/10/refugees-on-samos-live-in-a-huge-camp-of-lost-souls>
- ⁶ BBC News, "The worst refugee camp on earth", Youtube, August 28, 2018. <https://www.youtube.com/watch?v=8v-OHi3iGQI>
- ⁷ Damian Mac Con Uladh, "Man photographed crying with family on Kos reaches Berlin", *The Irish Times*, Sept. 8, 2015.
- ⁸ Kerin Hope, Greece brain drain hampers recovery from economic crisis, *Financial Times*, August 16, 2018. <https://www.ft.com/content/24866436-9f9f-11e8-85da-eeb7a9ce36e4>
- ⁹ Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, Kanun No: 6458, Kabul Tarihi: 4/4/2013. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6458.pdf>

